

39 χρόνια μετά..... (Τραγούδι: Προσκύνημα)

17 Νοέμβρη 2012: Στην εκδήλωση μνήμης και προβληματισμού σήμερα ας πούμε λόγια ποιητών που γράφτηκαν πριν απ' το Νοέμβρη του 1973..... ή και μετά..... γιατί στη διάρκεια της εφτάχρονης τυραννίας, λόγια ποιητών δεν ακούγονταν. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου διαίρεσε την πρόσφατη πολιτική μας ιστορία σε πριν και..... μετά.

Κάποιοι απ' τους ποιητές μας πήγαν εξορία κι άλλοι σιώπησαν ..... και την απέφυγαν.

Ο Ποιητής Γιάννης Ρίτσος, εξόριστος στο Παρθένι της Λέρου αναρωτιέται: Πώς έγινε και μ' ένα πέτρινο χέρι συγυρίσαμε το σπίτι μας και τη ζωή μας; (Δ2 εικόνα του Ρίτσου)

Τα πέτρινα χρόνια ξεκίνησαν το 1967 στις 21 του Απρίλη, κράτησαν επτά χρόνια και τέλειωσαν τον Ιούλιο του 1974, αμέσως μετά την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο.

Η 21^η Απριλίου του 1967 φάνηκε σαν κεραυνός εν αιθρία, αλλά μόνο για τους αδιάφορους και τους ξένοιαστους. Γιατί στον τόπο μας, στην πρόσφατη Ιστορία μας, μάλλον δεν υπήρξε για μεγάλη χρονική περίοδο «πολιτική ομαλότητα».

Μια ομάδα συνταγματάρχων με τη στήριξη του παλατιού (να μην ξεχνάμε: τότε η Ελλάδα είχε βασιλιά) και την πλήρη υποστήριξη των Αμερικανών αρπάζει πραξικοπηματικά την εξουσία. Οι πραξικοπηματίες είχαν κινηθεί βάσει σχεδίου από τις 2 π.μ. της 21ης Απρίλη. Γρήγορα κατέλαβαν το Πεντάγωνο, τα βασικά υπουργεία και υπηρεσίες, τις τηλεπικοινωνίες και τους ραδιοσταθμούς. Επίσης συνέλαβαν το νόμιμο πρωθυπουργό Π. Κανελλόπουλο, υπουργούς, πολιτικούς ηγέτες, απλούς πολίτες και, κυρίως, κομμουνιστές και αριστερούς. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, μέχρι τις 30 Απρίλη είχαν συλληφθεί 8.270 άνδρες και γυναίκες, από τους οποίους οι 6.118 εκτοπίστηκαν στη Γυάρο. Σύμφωνα, όμως, με τους υπολογισμούς των πολιτικών κομμάτων και των ξένων δημοσιογράφων, οι συλλήψεις έφτασαν τις 10.000 με 12.000.

Οι συνταγματάρχες που κατέλυσαν το σύνταγμα και τους δημοκρατικούς θεσμούς δεν εμφανίστηκαν ξαφνικά, ... από το πουθενά. Ο **δικτάτορας Παπαδόπουλος** ήταν μέλος παραστρατιωτικής οργάνωσης η οποία είχε την πλήρη υποστήριξη των Η.Π.Α. και δρούσε υπόγεια απ' το τέλος του εμφυλίου και μέχρι τον Απρίλη του 1967.

Όλα ήταν πολύ καλά σχεδιασμένα.

Αναστέλλεται η λειτουργία των κομμάτων και τίθεται εκτός νόμου η Αριστερά.

(Ηχητικό ντοκουμέντο του δικτάτορα Παπαδόπουλου)

Έτσι, τα ξερονήσια γεμίζουν ξανά με εξόριστους και οι φυλακές υποδέχονται όσους είχαν ενοχλητικό για το καθεστώς πολιτικό παρελθόν.

Εφημερίδες κλείνουν, φιμώνεται και λογοκρίνεται ο τύπος.

Απαγορεύονται οι συγκεντρώσεις και γίνονται καθημερινά προληπτικές συλλήψεις.

Απειλείται απροκάλυπτα η ζωή όσων φαίνονται ανυπάκουοι στο καθεστώς.

Ποίημα: Σώπα!!!

Το Μάη του '67 η, μόλις ενός μηνός, χούντα, έβαλε στο στόχαστρο τον δημοκράτη αγωνιστή **Νικηφόρο Μανδηλαρά**, δικηγόρο στο επάγγελμα. Τον δολοφόνησε σε ηλικία 39 χρόνων, ενώ προσπαθούσε να διαφύγει στην Κύπρο, έχοντας αντιληφθεί πως απειλείται η ζωή του.

Η Ελλάδα γέμισε χαφιέδες.

Τραγούδι: «Παράγκα» (Δ5 εικόνα με τα λόγια)

Αρχίζουν οι πρώτες αντιστασιακές ενέργειες.

Ορισμένα σημαντικά γεγονότα αντίστασης και διαμαρτυρίας αξίζει να αναφερθούν.

Την Τρίτη 13 Αυγούστου 1968, το πρωί, η αλεξίσφαιρη λιμουζίνα του Γεωργίου Παπαδόπουλου, συνοδεία μοτοσικλετών και αυτοκινήτων της ασφάλειας, κατευθύνεται από το Λαγονήσι στην Αθήνα. Είναι η καθημερινή, θερινή διαδρομή του δικτάτορα. Στις 7.40 ακριβώς η αυτοκινητοπομπή φτάνει σε ένα γεφυράκι στο 31ο χλμ. της οδού Αθηνών-Σουνίου, κόβοντας ταχύτητα, αφού λίγο πριν υπάρχει στροφή. Μια φοβερή έκρηξη δονεί την ατμόσφαιρα. Ο Παπαδόπουλος σώζεται παρά τρία. Οι ασφαλίτες ξεχύνονται προς την παραλία. Μερικές ώρες αργότερα συλλαμβάνουν σε μια σπηλιά στα βράχια έναν νεαρό με μαγιά. Είναι ο Παναγιώτης, που δεν κατορθώνει να φτάσει εγκαίρως στην ακτή και η βενζινάκατος που θα τον φυγάδευε, δεν τον περιμένει. Τον οδηγούν στο κολαστήριο του ΕΑΤ-ΕΣΑ. Ανακρίνεται με «χειρουργικές» μεθόδους από τους Θεοφιλογιαννάκο, Μάλλιο και Μπάμπαλη. Δεν λυγίζει στα βασανιστήρια. Αρχίζει η «Οδύσσεια».

Ο φοιτητής της Γεωλογίας, Κώστας Γεωργιάκης, από την Κέρκυρα αυτοπυρπολήθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 1970 στη Γένοβα, σε ένδειξη διαμαρτυρίας για το στρατιωτικό καθεστώς της Ελλάδας. Το γεγονός αποσιωπήθηκε από τη χούντα και η σορός του μεταφέρθηκε για ταφή στην Ελλάδα τέσσερις μήνες μετά. Η πράξη του αφύπνισε τη διεθνή κοινή γνώμη για την κατάσταση στην Ελλάδα.

Ποίημα: Νικηφόρος Βρεττάκος, στον φοιτητή που αυτοπυρπολήθηκε στη Γένοβα το 1970, Μικρός τύμβος

Τραγούδι: Κάποτε θα 'ρθουν

Η βία, η τρομοκρατία, τα βασανιστήρια και ο εξευτελισμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας είναι καθημερινότητα στο ΕΑΤ-ΕΣΑ, στο Χαϊδάρι και στα γραφεία της ασφάλειας στην οδό Μπουμπουλίνας. Ο Αντρέας Λεντάκης, μέλος της ΕΔΑ, ήταν ένας από τους πολλούς. Φυλακίστηκε για τέσσερα χρόνια κατά την περίοδο της Χούντας των Συνταγματαρχών και ατά τη διάρκεια αυτή του αφαιρέθηκε η ελληνική ιθαγένεια και υπέστη βασανιστήρια. Ο αξιωματικός του στρατού Σπύρος Μουστακλής, υπέστη επίσης φρικτά βασανιστήρια, με αποτέλεσμα να μείνει παράλυτος.

Έπρεπε να εδραιωθεί ο φόβος, η Ελλάδα μουδιάζει ..... παγώνει.

Οι φοιτητές όμως παίρνουν τη σκυτάλη.

Τραγούδι: Τώρα-τώρα

Το φοιτητικό κίνημα παρουσίασε ραγδαία άνοδο, που εκφράστηκε επίμονα από τον Φεβρουάριο του 1973 και μετά. Ήταν μια συνεχώς αυξανόμενη αντίδραση που προκλήθηκε από την εξής αλληλουχία γεγονότων, **από την αρχή του 1973:**

12 Φεβρουαρίου: δημοσιεύεται ο ν.1347, με τον οποίο ο υπουργός Άμυνας μπορεί να ανακαλεί τις αναβολές φοιτητών που απέχουν από τα μαθήματά τους

14 Φεβρουαρίου : αστυνομική εισβολή στο ΕΜΠ εναντίον συγκέντρωσης 1500 φοιτητών κατά των στρατεύσεων. Άγριοι ξυλοδαρμοί, 100 συλλήψεις κι 11 παραπομπές.

16 Φεβρουαρίου : Πρώτη "δοκιμαστική" κατάληψη της Νομικής από 2500 φοιτητές και έξοδος υπό μορφήν πορείας. Ακολουθούν συμπλοκές με την αστυνομία και παρακρατικούς ΕΚΟΦίτες.

Εκοφίτες ήταν τα μέλη της ακροδεξιής τραμπούκικης οργάνωσης ΕΚΟΦ. Ο ρόλος της ήταν η τρομοκράτηση των φοιτητών κατά τη δεκαετία του '60 μέσα στους πανεπιστημιακούς χώρους.

17 Φεβρουαρίου : Συγκέντρωση φοιτητών στην Ιατρική Αθήνας κατά του ν.1347

21,22 Φεβρουαρίου: Διήμερη κατάληψη της Νομικής από 4000 φοιτητές. Έξοδος ύστερα από διαπραγματεύσεις, υπό την κάλυψη χιλιάδων πολιτών-συμπαραστατών που έχουν συγκεντρωθεί έξω από τη σχολή.

22 Φεβρουαρίου : Επιθέσεις αστυνομίας και ΕΚΟΦιτών, τραυματισμοί και συλλήψεις.

22 Φεβρουαρίου: Φοιτητική διαδήλωση στη Θεσ/νίκη χτυπιέται από την αστυνομία, με πολλές συλλήψεις

ΨΩΜΙ – ΠΑΙΔΕΙΑ – ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ- ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ, ήταν τα κυρίαρχα συνθήματα.

Οι πρώτες οργανωμένες φοιτητικές κινητοποιήσεις έσπασαν τον «γύψο» του φόβου που είχε αιχμαλωτίσει τους Έλληνες.

Ποίημα: Αντισταθείτε!!!!

Στο χρονικό διάστημα που ακολούθησε, Μάρτη, Απρίλη ....και μέχρι το Νοέμβρη του 1973, σ' όλες τις πόλεις όπου υπήρχαν Πανεπιστημιακές Σχολές, γίνονταν καταλήψεις, αποχές και πορείες. Ταυτόχρονα γίνονταν απεργίες εργαζομένων σε διάφορους κλάδους και κινητοποιήσεις κατοίκων, στις περιοχές όπου αποφασίζονταν απαλλοτριώσεις γης, για να παραχωρηθούν σε επιχειρηματίες.

Όλες αυτές οι κινητοποιήσεις ήταν μαθήματα και βήματα αντίστασης και σύγκρουσης με το καθεστώς.

Ήταν εκείνη η τόσο απαραίτητη εμπειρία, που δυνάμωσε την πίστη στην αξία των αγώνων.

Τραγούδι: Τίποτα δεν πάει χαμένο

Νοέμβριος 1973!!!!!!!!!!!!

4-Νοεμβρίου: Συγκέντρωση κατοίκων του Σκαραμαγκά εναντίον της εγκατάστασης εκεί διυλιστηρίου του ομίλου Ανδρεάδη.

14,15 Νοεμβρίου: 48 ωρη απεργία των εργαζομένων στη ΔΕΗ του λεκανοπεδίου, με συμμετοχή 99%.

14 Νοεμβρίου: Κατάληψη του Πολυτεχνείου από τους φοιτητές. Συρροή κόσμου μέσα στο Πολυτεχνείο και μετατροπή της κατάληψης σε μαζική εξέγερση. Ο ραδιοφωνικός σταθμός των φοιτητών καλεί!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

16 Νοεμβρίου: Αιματηρές συγκρούσεις στο κέντρο της Αθήνας με δεκάδες νεκρούς κι εκατοντάδες τραυματίες.

Το πιο σπουδαίο σ' αυτά τα γεγονότα ήταν το ότι ο λαός της Αθήνας και οι φοιτητές αψήφησαν το φόβο και ενώθηκαν στηρίζοντας την κατάληψη.

Τα ρυάκια της αντίστασης και της εναντίωσης στη χουντική τυραννία ενώθηκαν στο Πολυτεχνείο.

Ποίημα: Αν θέλεις να λέγεται άνθρωπος

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου δεν ήταν μια «αυθόρμητη», «ανοργάνωτη» λαϊκή και μόνο φοιτητική εκδήλωση. Το φοιτητικό κίνημα εκφραζόταν μέσα από οργανωμένες συλλογικές διαδικασίες, στις γραμμές του δρούσαν οργανωμένες πολιτικές δυνάμεις. Στον ξεσηκωμό του Πολυτεχνείου αποκτά σάρκα και οστά η σύνδεση φοιτητικού και εργατικού κινήματος.

Τραγούδι: στη διαδήλωση

17 Νοεμβρίου 2 το πρωί: Κήρυξη του στρατιωτικού νόμου, κάθοδος των τανκς, είσοδος του τανκ στο Πολυτεχνείο στις 2 τη νύχτα και βίαιη εκκένωση του ΕΜΠ.

17, 18, 19 Νοεμβρίου: Άγρια καταστολή των εκδηλώσεων διαμαρτυρίας στο κέντρο της Αθήνας, με δεκάδες νεκρούς. Τα νοσοκομεία γέμισαν με ετοιμοθάνατους, και βαριά τραυματισμένους.

Ακολουθούν όλα τα οπτικά και ηχητικά ντοκουμέντα.

Ποίημα: Ήτανε νέοι

Ακολουθεί απόσπασμα από τη συνέντευξη του έφεδρου στρατιώτη του τεθωρακισμένου άρματος που εισέβαλε στο Πολυτεχνείο, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Το Βήμα», ανήμερα της 17ης Νοέμβρη του 2003.

Ο Α. Σκευοφύλαξ, σπάει την τριαντάχρονη σιωπή του και αποκαλύπτει όσα συνέβησαν τη μαύρη νύχτα που σημάδεψε τη σύγχρονη ελληνική ιστορία και στιγμάτισε για πάντα τη ζωή του.

Θυμάται - τότε με χαρά, τώρα με θλίψη - τον πόνο των φοιτητών που είδαν το όνειρό τους να τσαλακώνεται κάτω από τις ερπύστριες που ο ίδιος έθεσε σε κίνηση, τον τρόπο που ακολούθησε από τις λυσσαλέες επιθέσεις των αστυνομικών. Το απaráμιλλο θάρρος του φοιτητή που γύρισε και του είπε: «Τι κατάλαβες τώρα που μπήκες μέσα;». Την οργή που του προκάλεσε και λίγο έλειψε να τον οδηγήσει σε εν ψυχρώ δολοφονία. «Αυτός ο φοιτητής δεν ξέρει πόσο τυχερός στάθηκε εκείνη τη στιγμή ...; Αν έλεγε μια κουβέντα ακόμη, θα τον σκότωνα. Τέτοιος ήμουν. Ένας φασίστας!» «Ντρέπομαι γι' αυτό που ήμουν, γι' αυτό που έκανα» λέει στην εκ βαθέων εξομολόγησή του. Μια στιγμή, μια ζωή. Τριάντα χρόνια μετά, ο άνθρωπος που γκρέμισε την πύλη του Πολυτεχνείου θα πει για τους φοιτητές, τους νέους και τους εργαζομένους που αγωνίστηκαν για την πτώση της χούντας: «Είχαν μεγάλη ψυχή. Ήταν παλικάρια».

Όλα αυτά τα χρόνια αποφεύγει να μιλάει για τα γεγονότα εκείνης της νύχτας. Όσες φορές θα τον ρωτήσουν «τι σχέση έχεις με τον «πορτάκια» του Πολυτεχνείου;», θα μιλήσει για «μακρινό ξάδελφο που σκοτώθηκε σε τροχαίο»!

Τραγούδι: Γλυκέ μου εσύ δεν χάθηκες

Δυο λόγια για τους νεκρούς του Πολυτεχνείου: Σήμερα κυρίως, ακούγονται από συγκεκριμένους πολιτικούς χώρους ψεύδη, που αρνούνται την ύπαρξη νεκρών στο Πολυτεχνείο. Να ξεκαθαρίσουμε κάτι: όταν λέμε για νεκρούς στο Πολυτεχνείο, δεν εννοούμε νεκρούς από τις ερπύστριες του τανκ που εισέβαλε στο χώρο. Εννοούμε όσους σκοτώθηκαν ή πέθαναν από βαρείς τραυματισμούς που προκλήθηκαν από τα πυρά της χούντας των συνταγματαρχών, στο τριήμερο της εξέγερσης, μέσα στο Πολυτεχνείο αλλά και στους δρόμους γύρω από το Πολυτεχνείο, όπου οι υπεύθυνοι της επιχείρησης εκκένωσης του ιδρύματος χρησιμοποίησαν πραγματικά πυρά, πυροβολώντας εν ψυχρώ, για να τρομοκρατήσουν το συγκεντρωμένο πλήθος κόσμου που είχε συρρεύσει για την υποστήριξη της κατάληψης.

Το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, πολύ καθυστερημένα, το 2003, 30 χρόνια μετά, έκανε έρευνα στην οποία πιστοποιείται πλήρως η ύπαρξη **24 νεκρών** και ελέγχει τα ονόματα άλλων 30. Η προκαταρκτική έρευνα **πιστοποίησε επίσης 1.103 τραυματίες**. Όπως όμως είχε παραδεχθεί και ο ίδιος ο εισαγγελέας που επέβλεπε την έρευνα, σε αυτούς πρέπει να προστεθεί και ανεξακρίβωτο πλήθος άλλων πολιτών, οι οποίοι νοσηλεύονταν στο σπίτι, με ή χωρίς τη βοήθεια γιατρών, διότι δεν κατέφυγαν προς νοσηλεία στα νοσοκομεία, φοβούμενοι προφανώς δυσάρεστες γι' αυτούς ή για τις οικογένειές τους εξελίξεις. Ενδεικτικό του κλίματος μέσα στο οποίο εξελίσσονταν τα δραματικά γεγονότα εκείνων των ημερών, είναι το γεγονός ότι με σχετική προκήρυξη που εξέδωσε στις 17 Νοεμβρίου 1973, ο τότε επικεφαλής των Ενόπλων Δυνάμεων στρατηγός Ζαγοριανάκος, απαγόρευσε ρητά την προσωρινή περίθαλψη κατ' οίκον,

προσώπων που δεν μένουν μόνιμα στην κατοικία όπου περιθάλπονται. Αν συμβαίνει αυτό, πρέπει να δηλωθεί στο οικείο αστυνομικό τμήμα. Ουσιαστικά οι τραυματίες είτε περιθάλπονταν κρυφά, είτε καθόλου, είτε δηλώνονταν στην αστυνομία και η τύχη τους από κει και μετά ήταν αβέβαιη.

Παράλληλα, τριάντα χρόνια μετά, αποκαλύπτεται ένας εφιάλτης, όταν γίνεται αναφορά στη μεταχείριση εκατοντάδων νέων ανθρώπων που, τραυματισμένοι στα φορεία, στα κρεβάτια και στα χειρουργεία βίωσαν τη βαρβαρότητα, το Νοέμβρη του 1973, στο τότε Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών, το σημερινό Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο «Γ. Γεννηματάς». Συγκεκριμένα αναφέρεται: Ακόμη και οι εμπειρότατοι κρατικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί, οι οποίοι κλήθηκαν το 1974 από την πολιτεία να εξετάσουν τα αιματηρά γεγονότα του Πολυτεχνείου, τα έχασαν. Σάστισαν με όσα είδαν και άκουσαν, τρόμαξαν με όσα διαπίστωσαν. Όσο υποψιασμένοι κι αν ήταν όταν ξεκίνησαν την έρευνά τους, πολύ γρήγορα διαπίστωσαν ότι δεν ήταν σε θέση να συλλάβουν το μέγεθος της βαρβαρότητας. Δεν μπορούσαν να φανταστούν αστυνομικούς να εξαπολύουν ανθρωποκνηνηγό στους χώρους των δημόσιων νοσοκομείων. Να συλλαμβάνουν και να δέρνουν με γροθιές, κλωτσιές και κλομπ τραυματίες και συνοδούς. Να επιτίθενται σε ανυπεράσπιστους φοιτητές που είχαν μεταφερθεί σε οικτρή κατάσταση από το Πολυτεχνείο. Να εισβάλλουν στους διαδρόμους, στους θαλάμους και στα χειρουργεία και να κακοποιούν τραυματίες πάνω στα φορεία και στα κρεβάτια. Να σκοτώνουν!

Εκεί, στο μεγαλύτερο νοσοκομείο της χώρας, γράφτηκε η «μελανότερη σελίδα της ιστορίας του Πολυτεχνείου». Εκεί, ολοκλήρωσαν το δολοφονικό τους έργο οι «δυνάμεις του ολέθρου», όπως παρομοίασε τη στρατιωτική επιχείρηση της χούντας ο εισαγγελέας Δημήτρης Τσεβάς.

Κι όποιος, ύστερα απ' όλα αυτά, ακόμα αμφισβητεί τις δολοφονικές ενέργειες της συμμορίας των βασανιστών που εισέβαλαν στο Πολυτεχνείο, ας επισκεφτεί το χώρο του Πολυτεχνείου αυτές τις μέρες, να δει τις μαυροφορεμένες μανάδες, όσες ακόμα ζουν, να αφήνουν λουλούδια και να θρηνούν. Όλοι οι εγκληματίες, θέλουν με κάθε τρόπο να σβήνουν τα ίχνη τους, έτσι θέλησε κι η Χούντα. Εμείς θα το επιτρέψουμε;

Σιωπή λοιπόν, οι νεκροί ας μας συγχωρέσουν

Ονόματα νεκρών: Αλέξανδρος Παπαθανασίου, Ανδρέας Κούμπος, Μιχαήλ Μυρογιάννης, Κυριάκος Παντελεάκης, Ευστάθιος Κολινιάτης, Ιωάννης Μικρώνης, Αλέξανδρος Σπαρτίδης, Δημήτριος Παπαϊωάννου, Γεώργιος Γεριτσιδής, Βασιλική Μπεκιάρη, Δημήτρης Θεοδωράς, Αλέξανδρος Βασίλειος Καράκας, Δημήτριος Κυριακόπουλος, Νικόλαος Μαρκούλης, Σπύρος Μαρίνος, Αικατερίνη Αργυροπούλου, Στυλιανός Καραγιώργης, Μάρκος Καραμανής, Σπυρίδων Κοντομάρης, Διομήδης Κομνηνός, Σωκράτης Μιχαήλ, Τόριτ-Μαργκρέτε, Ένγκελαντ, Βασίλειος Φάμελος, Γιώργος Σαμούρης,